

Okruhy otázek k závěrečným zkouškám pro obor 8206R048 Restaurování a konzervace kamene a souvisejících materiálů v akademickém roce 2021/2022

DĚJINY UMĚNÍ

01/ Výtvarné umění antiky

Architektura a sochařství v antickém Řecku a Římě (Vitruvius a architektonické řády, klasické řecké sochařství – Feidiás, Praxiteles, helénismus, římské sochařství – portrét, kopie řeckých sochařských děl), raně křesťanské umění v Římě a v Ravenně.

02/ Raně středověké a románské umění v západní Evropě a v českých zemích

Karolínská a otonská renesance, velkomoravské umění, románská architektura a sochařství v Evropě a českých zemích.

03/ Gotické umění v západní Evropě

Počátky gotického slohu v architektuře, gotická architektura ve Francii, Anglii a německých zemích (specifika a odlišnosti), organismus gotické katedrály a podíl sochařství na její výzdobě

04/ Raná a vrcholná gotika v českých zemích

Šíření gotického slohu v architektuře (cisterciáci), lucemburská architektura a sochařství (dům U zvonu, Mistr Michelské madony, M. z Arrasu, dílo P. Parlěře v katedrále sv. Víta), okruh malířských realizací (mistr Vyšebrodský, Theodorik, Mistr Třeboňského oltáře), Madony a piety Krásného slohu.

05/ Umění gotiky, protorenesance a rané renesance v Itálii

Umění italského Duecenta a Trecenta (Giotto, Cavallini, Pisanové), lineární perspektiva jako výtvarný úkol (Masaccio), počátky renesanční architektury (Brunelleschi, Alberti), sochařství Quattrocenta ve Florencii (Donatello, dílna della Robbia aj.).

06/ Umění pozdní gotiky a tzv. Severské renesance v západní Evropě

Malířství (Van Eyck, Rogier van der Weyden, Hieronymus Bosch, Albrecht Dürer, Podunajská škola). Sochařství (Hans Sluter, Nicolaus Leyden, Veit Stoss a středoevropské sochařství pozdní gotiky). Pozdně gotický křídlový oltář.

07/ Pozdní gotika a raná renesance v českých zemích

Pozdně gotická architektura a sochařství (např. Kutná Hora, H. Spiess, A. Pilgram, Monogramista IP), malba (mistr Litoměřického oltáře), raně renesanční realizace (Moravská Třebová, Tovačov, Benedikt Ried), pernštejnská huť (zámek Pardubice, dům U rytířů v Litomyšli)

08/ Umění vrcholné renesance a manýrismu v Itálii a západní Evropě

Významné osobnosti vrcholné renesanční architektury a sochařství v Římě a v Benátkách (Bramante, Rafael, Michelangelo, Bandinelli, Cellini, Giambologna, Palladio). Vymezení manýrismu jako uměleckého slohu, Giulio Romano, italští manýristé ve Fontainebleau.

09/ Umění renesance a manýrismu v českých zemích

Architektura a sochařství (Belveder, renesanční zámky), sochařské úkoly 16. století (štukové dekorace - letohrádek Hvězda, Kratochvíle, sepulkrální tvorba – Telč), umění na dvoře Rudolfa II. (G. Arcimboldo, B. Spranger, H. de Mont, A. de Vries, G. M. Filippi)

10/ Umění italského baroka

Významné osobnosti barokní architektury a sochařství v Římě (Borromini, Bernini, Algardi, Duquesnoy), malířství (Caravaggio a rozvoj šerosvitu, Caracciové, Poussin, Lorraine).

11/ Umění 17. století v českých zemích

Umělci u Albrechta z Valdštejna (architektura a výzdoba Valdštejnského paláce v Praze, de Vries), raně barokní sochařství (J. J. Bendl, O. Mosto, A. J. Heideberger), malířství (K. Škréta, M. Wilmann, J. K. Liška), italští štukatěři, grafik V. Hollar

12/ Radikální tendence v architektuře a sochařství 18. století v českých zemích

Architektura (radikálně barokní skupina, gotizující barok), sochařství (M. B. Braun a jeho následovníci, O. Zahner), vyznění v rokoku (Ignác Platzer, rodina Prachnerů)

Okruhy otázek k závěrečným zkouškám pro obor 8206R048 Restaurování a konzervace kamene a souvisejících materiálů v akademickém roce 2021/2022

13/ Klasicizující tendence v sochařství 18. století ve střední Evropě

Vídeňská akademie, sochařství v českých zemích (G. R. Doner, F. M. Brokof, J. Winterhalder st., G. Fritsch)

14/ Umění 19. století v západní Evropě a v českých zemích

Klasicismus (A. Canova, B. Thorvaldsen), historický romantismus v architektuře a sochařství českých zemí (bratři Maxové, V. Levý), generace Národního divadla, výrazné osobnosti konce 19. století (J. V. Myslbek, S. Sucharda, L. Šaloun)

15/ Umění konce 19. a první poloviny 20. století v západní Evropě a v českých zemích

Evropské sochařství přelomu 19. a 20. století (Rodin, Bourdelle), symbolismus (F. Bílek) a secese – včetně architektury (Mařatka, Šaloun, Štursa); avantgardy (kubismus – Gutfreund, Wagner, Lipchitz, expresionismus – Barlach, abstrakce - Brancusi); civilismus.

Vypisuje: Mgr. Vladislava Říhová, Ph.D.

Okruhy otázek k závěrečným zkouškám pro obor 8206R048 Restaurování a konzervace kamene a souvisejících materiálů v akademickém roce 2021/2022

TECHNIKY RESTAUROVÁNÍ

1. Příprava restaurátorského zásahu

Průzkum (cíle, metody, vyhodnocení).

Restaurátorský záměr jeho obsah a smysl.

Zkoušky navrhovaných technologií a technik.

Právní rámec restaurování a přípravy restaurátorského zásahu.

2. Koncepce restaurátorského zásahu

Podklady stanovení koncepce.

Základní pojmy (konzervace, rekonstrukce, restaurování...).

3. Čištění

Metody čištění.

Problematika jednotlivých způsobů čištění a jejich vztah k celkové koncepci restaurátorského zásahu. Nutná míra čištění, uchování historických úprav, návaznost na konzervační úpravy.

Možnosti posouzení výsledku zkoušek čištění.

4. Odsolování

Stanovení obsahu vodorozpustných solí.

Stanovení příčin, vyhodnocení rizik a návrh opatření pro snížení rizik.

Způsoby odsolování.

5. Spoje

Možnosti připevnění oddělených částí, nových doplňků, osazování soch, armování, lepicí systémy, reverzibilita lepení, vhodné materiály a způsoby provedení.

Problematika jejich užití ve vztahu k celkové koncepci restaurátorského zásahu, k budoucímu režimu a využití památky.

6. Konsolidace

Základní typy materiálů používaných ke zpevnování kamene a maltových materiálů a způsoby jejich aplikace

Podmínky, limity a rizika jejich užití ve vztahu k celkové koncepci restaurátorského zásahu, k budoucímu režimu a využití památky. Možnosti kontroly úspěšnosti konsolidace.

7. Tmelení a doplňování

Základní typy materiálů používaných pro plastické retuše a doplňky, jejich specifické vlastnosti.

Problematika užití plastických retuší a zásahů ve vztahu k celkové koncepci restaurátorského zásahu, k budoucímu režimu a využití památky a způsobu její interpretace a prezentace.

8. Barevná retuše

Základní typy barevných retuší, jejich materiály a způsoby provedení.

Uchování a retuše starších povrchových úprav.

Památková koncepce, interpretace a prezentace díla.

9. Restaurátorská zpráva

Struktura, forma a právní úprava pro zapsané památky (vyhláška MK ČR č. 66/1988 Sb., Metodický list Národního památkového ústavu č. 4/2006 a další relevantní dokumenty).

10. Doporučený režim pro další uchování památky a preventivní konzervace

Možnosti preventivní ochrany sochařských děl.

Režim památky po restaurování (důvody pro jeho stanovení, podklady).

Okruhy otázek k závěrečným zkouškám pro obor 8206R048 Restaurování a konzervace kamene a souvisejících materiálů v akademickém roce 2021/2022

Literatura

Základní: Viñas, S., M. *Contemporary Theory of Conservation*. Oxford, Elsevier Butterworth Heinemann, 2005.

Základní: *Didaktické návody* (vydáno v rámci projektu DOCEO PRO CULTURA).

Základní: Henry, A., ed. *Stone conservation, principles and Practice*. Donhead Publishing Ltd. 2006.

Základní: Price C., Doehne E. *Stone conservation (vybrané kapitoly přeloženy v rámci projektu DOCEO PRO CULTURA)*. The Getty Conservation Institute, Los Angeles, 2010.

Základní: Kotlík, P. a kolektiv. *Stavební materiály historických objektů*. Praha, 1999.

Doporučená: Zelinger, J. a kol. *Chemie v práci konzervátora a restaurátora*. Academia, Praha, 1987.

Doporučená: Ďoubal, J. *Kamenné památky Kutné Hory: restaurování a péče o sochařské památky* (vydáno v rámci projektu DPC). Univerzita Pardubice, 2015.

Doporučená: Šimůnková E., Bayerová T. *Pigmenty*. STOP Praha, 1999.

Doporučená: Slánský, B. *Technika malby, Díl 1, Malířský a konzervační materiál*. Praha Litomyšl: Paseka, 2003

Doporučená: Kopecká I., Nejedlý V. *Průzkum hist. materiálů, analytické metody pro rest. a pam. péči*. Grada Pub., 2005.

Doporučená: Kotlík, P. a kolektiv. *Stavební materiály historických objektů*. Praha, 1999.

Doporučená: BRANDI, C. *Teorie restaurování*. Kutná Hora: Tichá Byzanc, 2000.

Doporučená: Kubička, R., Zelinger, J. *Výkladový slovník malířství, grafika, restaurování*. Praha, 2004.

Doporučená: Kotlíková, O., *brožury STOP (Společnost pro technologie ochrany památek)*

Doporučená: ICOMOS-ISCS: *Illustrated glossary on stone deterioration patterns = Ilustrovaný glosář projevů poškození kamene*. Praha : Institute of Theoretical and Applied Mechanics of the Academy of Science of the Czech Republic - ARCCHIP Centre of Excellence, 2011

Doporučená: Horák, P. *Základní pojmy v péči o kulturní dědictví*. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2013

Doporučená: Suchomel, M , *Záchrana kamenných soch díl 1. a 2.*

Doporučená: Štulc, J., *Péče o kamenné sochařské a stavební památky* Praha : Státní ústav památkové péče, 1998

Vypisuje: doc. Mgr. art. Jakub Ďoubal, Ph.D

Okruhy otázek k závěrečným zkouškám pro obor 8206R048 Restaurování a konzervace kamene a souvisejících materiálů v akademickém roce 2021/2022

TECHNOLOGIE RESTAUROVÁNÍ

1. Rozdělení hornin a jejich základní vlastnosti
2. Sedimentární horniny, základní charakteristika, vlastnosti, hlavní zástupci
3. Vulkanické a metamorfované horniny, základní charakteristika, vlastnosti, hlavní zástupci
4. Sádra - základní charakteristika, vlastnosti, použití
5. Vápno - základní charakteristika, vlastnosti, použití
6. Hydraulická anorganická pojiva - hydraulické vápno, cement; základní charakteristika, vlastnosti, použití
7. Fyzikálně-mechanické poškození porézních materiálů - mechanické namáhání, tepelná roztažnost, působení mrazu, působení vodorozpustných solí
8. Chemická koroze porézních anorganických materiálů - hlavní atmosférické škodliviny a jejich vliv na porézní anorganické materiály
9. Pigmenty - rozdělení, základní charakteristika, použití.
10. Přírodní látky (pojiva) - rozdělení, složení, základní vlastnosti, použití
11. Fyzikální metody čištění, (metody čištění pomocí vody, abrazivní metody, laser) - popis jednotlivých metod, jejich princip, výhody a nevýhody
12. Chemické metody čištění - popis jednotlivých metod, jejich princip, výhody a nevýhody
13. Možnosti omezení vlivu vodorozpustných solí
14. Zpevňování kamene - principy a zásady, způsoby impregnace
15. Anorganické zpevňovací prostředky - základní charakteristika jednotlivých prostředků a jejich vlastnosti
16. Organické zpevňovací prostředky - základní charakteristika jednotlivých prostředků a jejich vlastnosti
17. Organokřemičité zpevňovací prostředky - základní charakteristika jednotlivých prostředků a jejich vlastnosti
18. Hydrofobizace - principy, hydrofobizační prostředky a jejich vlastnosti

Doporučená literatura:

BAYER, K. ; Sylaby přednášek.

KOTLÍK, P. A KOLEKTIV; Stavební materiály historických objektů. Praha, 1999.

AMOROSO, G. G., FASSINA, V.; Stone decay and conservation. Elsevier, 1983.

FRAŇO, V., ĎURKOVIČ, M., KRÁL, J., NOVÁK, J., NOVOTNÝ, J., PŘIBYL, F.; Stavebné látky. Bratislava, 1984.

HOŠEK, J., MUK, J.; Omítky historických staveb. Praha, 1989.

ROVNANÍKOVÁ, P.; Omítky. Praha, 2002.

TORRACA, G., WEBER, J.; Poröse Baustofe. Wien, 1986.

ZELINGER, J. A KOL.; Chemie v práci konzervátora a restaurátora. Academia, Praha, 1987.

ŠIMŮNKOVÁ E., BAYEROVÁ, T.; Pigmenty, Praha 1999

MASSCHELEIN-KLEINER L.; Ancient Binding Media, Varnishes and Adhesives, ICCROM, 1985

Vypisuje: Ing. Karol Bayer